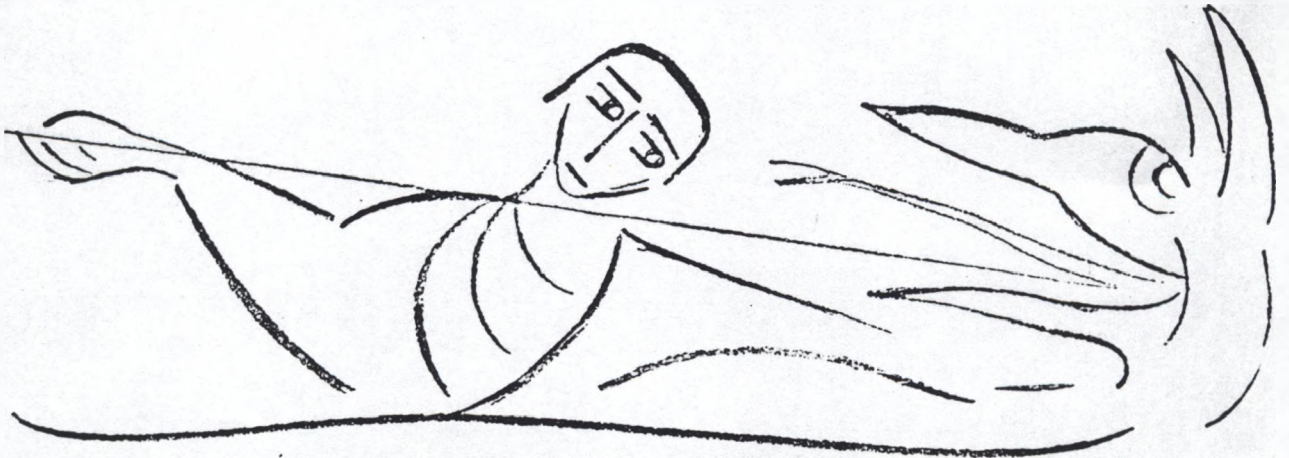

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól

12. szám.

IV. évfolyam.

1933 június 15.

MEDÁRD.

(Június 8.)

Ősi órjasoknak legutolsó sarja!
Északsarki csillag, ősz fejét takarja!
Jeges tengerektől, hozzánk ér a karja!
Sziklák porlanak szét, hogyha ő akarja!

Szelid szemmel nézi: Égi Nap forgását,
Tizenkét állat közt, egyévi futását,
Várja, hogy az Ember a nap birkózását,
Segitse előre: — s maga megváltását.

Türelme csak egyszer hagyja el egy évben,
Hatalmas jéghegyek, — labda a kezében!
Közénk dobja őket: tavasznak teljében:
„Félelem dermesszen, halál hidegében!”

„Mutassa a lélek s a test borzongása,
Azt, mit előre tud, szellem látomása,
Hová visz, hová visz a szív kihalása,
Égi származástok, hűtlen tagadása!”

Milgöma.

Zsolt meg a pénzszerzés.

írta: *Vargha Tamásné.*

Ebéd közben meg-megrándult Zsolt koponyáján a bőr. Fülei is, meg a rövidke szőke hajszálak is ilyenkor mindig mintha táncra akartak volna perdülni. Kevés halandónak adatik ez a hatalom, hogy füleit, de még a feje bőrét is egyetlen szemöldökrándítással kormányozza. Zsoltnál ez legtöbbször önkénytelen mozdulat és azt jelenti, hogy szokatlanul érdekes dolgok foglalkoztatják őt esztendőes eszejárását. Mintha buksi koponyájában ide-oda cikázó gondolatoknak irányát igyekeznék követni minden hajszála.

Magábamerülve kanalazta a levest, amit ezúttal elfelejtett a szokott sokatmondó „pfuj”-jal lebecsülni. A főzelékosztás elől is elmulasztotta két kezével védő mozdulattal takarni be a tányérját. Mindenki azt hihette volna, hogy Évi csiripelését hallgatja olyan áhitattal.

Mert olyan ebéd alig esik nálunk, hogy Evi egy sereg újdonságot ne bontogatna ki az aznapi iskolai élmények butyorából. Most azonban túlszárnyalta Évi csiripelését Tomi nevelésbe csukló hangja:

— Tizenegyes tízpercben átszökött Zsolti hozzánk a gimnázium udvarára játszani, aztán mi szépen felvittük a harmadikba, aztán történelem óra alatt lebújtattuk a pad alá, aztán Jánossy tanár úr csak akkor vette észre, mikor egyszercsak unalmában elfűttenette magát.

Hat friss torokból tör elő a kacagás egyszerre.

Zsolti szeme is felcsillan a délelőtti emlékekre, de az arca még most is áhitatosan komoly, mint a csodalátóké.

— Igen — veszi át a szót csendes magabamerülten — igen... és... és a Mura Feri dobálja a szemét és két fillért adnak neki a fiúk mindig, mikor kiveszi és földobja — folytatja Zsolt átszellemülten, meg-megránduló koponyabőrrel.

Többet aztán nem is szól, mert egy tál cseresznye kerül közben az asztalra. Ilyenkor pedig ugyancsak résen kell lenni az embernek, nehogy a szemfülesebbjének több jusson.

— Mamám, hány szemet szabad? — tudakolja a becsületes Tóni, mialatt Balázs szó nélkül soronkívül markol belé.

A cseresznyeosztás izgalmi után azonban halálos csönd áll be. Néma gyönyörűséggel élvezi ki-ki a tavaszi napsugár első gyümölcsösödését. Csak rajtam suhan át közbe-közbe, a minden anyák résztvevő lágyága.

— Szegény kis fiú, mi történhetett vele, hogy üveg szeme van? És milyen borzasztó lehetett akkor az anyjának...

Zsolt szeméjárásán látom, hogy őt is még mindig a Mura Feri szeme foglalkoztatja. Ahá! Hisz leves alatt is ez lehetett már a fejében! Most valami különös fölfölvillanó tekintettel gondol rá. Van ebben valami a mesebeli hősnek kijáró tiszteletből, de határozottan egy kis irigységgel párosulva. Szinte látom, hogy vonul el szeme előtt mindaz, amit csak két fillérért kapni lehet a Dobos bácsi zöld bódéjában, vagy a Hegedűsnél. Egy Stollwerck. Vagy: hat golyó. Vagy: három tojás-

cukor. Vagy: egy nyalóka. És valahányszor csak kiveszi, annyi két fillér.

De jó is annak a Mura Ferinek!

Hála Istennek, este lett megint, anélkül, hogy egy gyereknek is a legkisebb haja esett volna, sőt anélkül, hogy egyetlen pohár is eltörött volna a háznál.

Zsolti ágya mellett ülök, megpihelve a nagy sötét, békés esti csöndességben.

— Mamám hajoljon csak ide! Közél! Még közelebb! Félkarjával átölel és úgy sügja a fülembe Zsolt:

— Mamám, hogy kell az embernek kivenni a szemét? Feszült figyelemmel néz rám és kissé aggódva is, hogy hátha nem is olyan könnyű...

Mintha a balszeme kissé törődött volna. Szent Isten, csak nem próbálgatta már kivenni?

Megsimogatom buksi, nyugtalan koponyáját és tudom, hogy most csalódás fogja érni.

— Schogyse Zsoltikám. A Mura Ferinek üveg-szeme van.

Egy kis kiábrándultság suhan át az arcán, de még nem adta fel minden reményét.

— Hát... hogy kell az embernek üvegszemet csináltatni?

Most le kell rombolnom épülő káprázatos légvárát. Megcsókolom és egyre csak simogatom a fejét, hogy könnyebb legyen neki elviselni ezt az első csalódást, amit a pénz kilobbanó lidércfénye hagy majd maga után...

Egy és más a régi magyar pogány vallásról.

Boszorkányok az Árpád-korban.

A magyar népmesék gonosz tündérei, a boszorkányok, banyák és vasorrú bábák nem a történelmi időkben született teremtményei a magyar népképzetnek, hanem az ősrégi, pogány hitvilág alakjai, talán régebbiek, mint maga a magyar nép. Éltek ezek a gonosz lények már akkor is, amikor a honfoglaló magyarság még törzseiben szétszórta vándorolt Ázsiából és a nagy orosz síkságokon, éltek minden nép pogány hitvilágában, de a keresztény magyarság hitvilágában az ősmagyar pogány hitvilágból szüremlett át a boszorkányokról való hit.

Árpád-házi királyaink korában több rendelet és törvény foglalkozik velük. Már Szent István törvényei elrendelték, hogy boszorkányok, bárhol találtassanak is, a törvény szerint vezetessenek az eklézsiához és adassanak át a papnak bűjtöletésre és a hit megtanulására. Viszszatérés esetében megbélyegeztetnek s végre, ha javíthatatlanok, átadatnak a bíróságnak. A következő 34-ik törvénycikk a büvösök és jóvendőmondók ellen rendelkezik, kik babonás, azaz pogány módon jósolnak még mindig, ezeket a püspök büntetésre rendeli, de ha gonoszabbak, kik büvölés, mérgezés által az emberek halálát idézik elő, vagy azok elméjét megháborítják, úgy büntetessenek, mint a gyilkosok. — Szent László törvénye szerint (I. 35.) a varázsló asszonyok egyházi fenyték alá tartoznak, mint erkölcstelen, bűnös, keresztényietlen felpogányok. — Kálmán király nevezetes törvénye a „de strigis vero, quae non sunt, nulla quaestio fiat” azt állapítja meg, hogy olyan boszorkányok, amikben a nép hisz, akiknek természetfölötti csudálatos hatalmuk volna, nincsenek, tehát ezek ellen nem kell eljárást indítani, de 67-ik törvénycikkében ő is intézkedik a régi, pogány varázslók elleni védekezésről, azt mondván, hogy ezek az egyházi kánonok szerint büntetendők.

A krónikákban fennmaradt egy ilyen ősmagyar pogány bővös papnő emléke. Az I. Béla alatt kitört Vata-féle pogány forradalom alkalmával fogságba esett egy bűbájoló papnő, akit Rasdinak hívtak. Ezt a bűbájos asszonyt, — mint a Bécsi képes krónika írja, — a legkeresztényibb Béla király elfogatta és addig tartotta a börtönben, míg ez kezét-lábát lerágta és úgy halt meg.

Táltos és tátos híres régi magyar lovak

Régi szótárak értelmezése szerint a táltosok a régi pogány magyarok bölcsői és papjai. A Bécsi Kódex bibliafordítása a nem-keresztény papok elnevezései között felsorolja a táltost is: „egybe hivatnatnának az oltáron nézők, a táltosok, a gonosztevők”, — „a titkot, melyet király kérd, a bölcsék, táltosok, oltáron nézők nem jelentetik”.

A táltos emberfeletti tudású és erejű lény. Táltosnak születni kell: tanítás, kiképzés útján senki sem lehet táltossá. A táltos foggal születik a világra s nem vált fogakat. De ha a bába, vagy más kibeszéli a titkot, a táltosgyermeket már nem lehet fölnevelni, mert azonnal meghal. A néprege tud egy Mátyás király-korabeli táltostól, a jégtestű, alacsonytermetű, vastag lábszárú Kampóról, aki egy alkalommal úgy mutatta be tudományát a királynénak, hogy a palota ajtajának kinyitásakor felső állkapcsát az ajtó felső részébe, alsó állkapcsát a küszöbbe akasztotta s a királyi palotába tüzet okádott. Híres táltos ember a népmesék Göncölje, aki a szereret föltálta, igen tudákos ember volt, beszélt a madarakkal, fákkal, növényekkel és értette a csillagok jelentését.

Állati mítoszunk legelőkelőbb, legrangosabb alakja a ló, harcos népek e nélkülözhetetlen segítő társa. Nemcsak ázsiai népeknél, de európaiaknál is, mint a szlávoknál és a germánoknál is együtt szerepelt a hőssel a ló is. A honfoglaló magyarok fehér lovat küldenek Szvatopluknak, fehér lovat áldoztak s áldomásaikat lóhússal tartották. A táltosnak hűséges segítőtársa a népmesékben a tátos, amely rossz, sovány és a szemétdombon tengődik, míg a táltos meg nem veszi. Úgy tud repülni mint a gondolat, kard nem fogja, golyó nem járja, orra likából tüzet fúj, érti az emberi beszédet, ő maga is tud beszélni, sőt mindent tud, még ha száz mérföld távolságnyra történik is. Hátán a táltos megküzd a sárkánnyal is. Homlokán a nap süt s csikájának homloka a holdat viseli.

A történelem több ilyen tátos-ló emlékezetét őrizte meg. Szent István és Szent László lovai patkójukkal forrást fakasztottak. Híres ló volt Szent László Szög nevű lova, amely a csatában gazdájával együtt küzdött. Ugyanezt jegyzi föl a régi monda Bátor Opos fakó lováról; Toldi Miklósnak is nyilván tátos-lova volt, mert a rege szerint „tátosként szemeten tengődik”, árpaszalmán telet s óriási szikrázó patkói vannak. Kampó táltos tátos lován a török ellen harcol hősiesen, Mátyás király holdas lova éjszaka holdként világít, Rákócinak, mikor ellenei üldözik, tátos lova azt a tanácsot adja, hogy patkoltatná visszajára, mire üldözői nyomát vesztik s elmenekül. Csobánc vár utolsó ura, egy Gyulafy, szintén lova tanácsára ugyanígy cselekszik és megmenekül. És hiába automobil, motorbicikli, a magyar embernek mezőgazdaságban ma is legértékesebb segítő társa a ló s érzelmileg egyetlen állata sincs hozzá olyan közel, mint a „szelek szárnyán járó, édes lovam, ráró”, vagy — mint a XVI. században Balassa Bálint mondja: „Ti is, ráró szárnyon járó hamar lovak, akiknek hátokon a jó vitéz ifjak gyakorla kergetnek... — Adassék egészség már mindnyájatoknak.”

Világ folyása.

Gazdasági megegyezés a németekkel. Kállay Miklós földművelésügyi miniszter az országgyűlésen a következő kijelentést tette:

— „Van szerencsém egy bejelentést tenni s ezzel szeretném a vitát lezárni. Örömmel jelenthetem, hogy a mai este folyamán sikerült a németekkel megállapodnunk és kiviteli lehetőségeket biztosítanunk. A megállapodás reményeinken felül áll és ezek átsegítenek bennünket az idénycikkek elhelyezési nehézségein. A részleteket, engedjék meg, hogy most ne közöljem, azok később úgyszólván nyilvánosságra kerülnek. Annyit megállapíthatok, hogy határozott enyhülés mutatkozik a németországi elzárkózás terén és ezt csak örömmel vehetjük tudomásul.“

A német megegyezés létrejötté azt jelentené, hogy a magyar mezőgazdasági termelők Németországban adnák el felesleges termésüket, mit itthon értékesíteni nem tudnak.

Német-osztrák gazdasági háború küszöbén. Most már bizonyosnak látszik, hogy az Ausztriával szemben való határzárlat, amit a Németország és Ausztria közötti politikai elhidegülés miatt mondott ki a német kormány, nem marad súlyos következmények nélkül. Az osztrák keresztényszocialis párt főlapja, a Reichspost, ma szenzációs cikkben jelenti be az osztrák kormány készülő ellenintézkedéseit, amelyek olyan mélyreható jelentőségűek, hogy — ha valóban sor kerül rájuk — Ausztria és Németország közötti nyílt gazdasági háború kitörését jelentik.

Mindenekelőtt Ausztria is bevezeti az útlevel vizumot német viszonylatban. Az osztrák vendéglátóiparnak azt a kárt, amit a német vendégek távolmaradása okoz, megtéríti az osztrák kormány.

A legsúlyosabb jelentőségű azonban az osztrák kormányának az a szándéka, hogy új alapokra helyezi az Ausztria és Németország közötti külkereskedelmét, illetve helyreállítja az egyensúlyt behozatala és kivitele között ebben a viszonylatban.

Június 1-én lépett életbe az Ausztriába irányuló német utasforgalom korlátozása. A rendeleti közlöny egyik száma közli a birodalmi kormányának az osztrák köztársaságba történő beutazások korlátozásáról szóló törvényét, valamint a birodalmi belügyminiszternek ezzel kapcsolatban kiadott végrehajtási utasítását.

Az 1933 június 1-ével érvénybe lépő törvény 1000 márka illetékel ró ki minden olyan utazásra, amelyet a birodalomnak Németországban lakó, vagy állandóan ott-tartózkodó állampolgára az osztrák köztársaság területére, vagy azon keresztül tesz meg. Azokat a német állampolgárokat, akik a törvény, vagy a végrehajtási utasítás rendelkezéseinek megszegésével a birodalom területéről közvetlenül, vagy kerülőúton Ausztriába utaznak, a törvény 5000 márka pénzbüntetéssel, vagy fogházbüntetéssel sújtja.

A végrehajtási utasítás rendelkezései között a birodalmi belügyminiszter illetékmentességet biztosít olyan foglalkozási ágak számára, amelyeknek üzői, vagy azok alkalmazottai az illetékes érdekképviselőt (kereskedelmi kamara stb.) igazolása szerint üzleti ügyben szükséges utat tesznek, olyan egyének számára, akiket hivatásuk szólít Ausztriába (orvosok, vasutasok, vám-, posta- és rendőrtisztviselők, a légiközlekedési és gépkocsifuvározó

vállalatok alkalmazottai) és olyan munkások számára, akik munkavállalás, vagy már megkötött munkaszerződés teljesítése céljából utaznak Ausztriába. E rendelet megmagyarázza az osztrák-német ellentétet.

Lezuhant és meghalt a gyöngyösi repülőnapon Porkoláb Ferenc légügyi főellenőr. Megint új áldozata van a repülésnek. A MOVE repülőosztálya pünkösd vasárnapján délután repülőtér-gépvatást, valamint sport repülés-bemutatót rendezett Gyöngyösön, amelyen borzalmas katasztrófa történt. A bemutatóra hatalmas közönség gyülekezett. A vakmerő mutatványok első két száma rendben folyt le. Harmadiknak Porkoláb Ferenc légügyi főellenőr szállt fel kis sportgéppel. A pilóta néhány szép produkciót mutatott be, majd körülbelül 300 méter magasságban „dugóhúzó” kísérelt meg.

A mutatvány kezdetén a gép váratlanul megbillent, majd oldalra fordulva, orral lefelé lezuhant a magasságból. Úgy látszott, hogy a repülőgép a közönség közé fog esni. Pánik keletkezett, a gyorsan zuhanó gép azonban a repülőtér mellett hatalmas csattanással a földre fúródott. Porkoláb főellenőrt borzalmas sebekkel emelték ki a roncok közül. Azonnal beszállították a kórházba, de az orvosok nem tudtak már rajta segíteni. A pilóta hétfőn reggel meghalt. A légügyi hivatal megindította a vizsgálatot.

Átvettük a bécsi múzeumok magyar műkinccseit. A múlt év novemberében Velencében megkötötték az egyezményt, mely az osztrák múzeumok birtokában levő magyar műkinccseknek, kéziratoknak, fegyvereknek részünkre való kiadásáról intézkedik. Hóman Bálint kultuszminiszter közölte akkor a magyar sajtó képviselőivel az örvendetes eseményt. Azóta az egyezményt mindkét kormány saját hatáskörében elintézte. Minthogy így minden akadály elhárult az egyezmény végrehajtása elől, minap az osztrák és a magyar múzeumok képviselői között végbement a műtárgyak, kéziratok, fegyverek átadása.

Hazatértek legértékesebb nemzeti ereklyéink, köztük tizenhat Corvina (Mátyás király gyönyörű könyvei), Anonymus kézírata, a Bécsi Képes Krónika, Mátyás és Beatrix márványreliefje, II. Lajos páncélja, továbbá egy Tintoretto-kompozíció, Memling két oltárszárnya, Velazquez köréből származó arckép, Verhaegen nagy magyar történelmi vászna és sok más ritkabecsű érték.

Lesújtó jelentés a főváros füstös, egészségtelen levegőjéről. Feltűnést kelt a tisztifőorvosnak a budapesti levegővizsgálatokról szóló jelentése, amely külön füzetben jelent meg. Budapest levegője az utóbbi években erősen megromlott, igen sok a panasz az erős koromhullás, a sűrű füstképződés és a bűzös szagok miatt. A helytelen tüzelési rendszerek miatt a főváros levegője tele van kénnel annyira, hogy a járókelőket nem egyszer erős köhögési inger és lélegzési nehézségek fogják el. Az utolsó esztendőkből mindegyre csökkent a külföldi szén használata, minthogy pedig a fűtőberendezések nincsenek rosszabbfajta tüzelőszerek felhasználására készítve, beállanak a zavarok. A főváros lakossága tél idején naponta 685 vagon szenet tüzel el, amiből normális viszonyok mellett napi 20 vagon korom és hamu lesz, de a mai fűtés mellett ennél sokkal nagyobb mennyiségű pernye és korom kerül a levegőbe. A becslések szerint a mostani télen naponta közel harminc vagon korom és hamu kerül a főváros levegőjébe. Nemrég a minisztériumi ankétot tartották a füstkérdés megoldására és gyökeresen akarták rendezni ezt a kérdést, de a vi-

szonyok mostoltságára hivatkozva, abbamaradtak ezek a törekvések. Budapest növényzete is megsínyli a romlott levegőt, a gyárak, pályaudvarok közelében a fák koronái gyorsan elszáradnak. A bakteriológiai intézet által végzett levegővizsgálatoknál megállapították, hogy a legszennyezettebb levegő a Belvárosban, a főposta környékén, az Erzsébetvárosban és Terézvárosban található. Hangsúlyozza a jelentés, hogy Budapest romlott levegője már megközelíti London és Manchester közismerten rossz levegőjét. A levegő megtisztítására alkalmas lenne központi szennygáz-csatornázás bevezetése és segítene az úgynevezett termálvízfűtés is, mert ezzel ki lehetne küszöbölni a belföldi szemetet a házi fűtésből... de hát ezekre az új berendezésekre: hiányzik a pénz...

Hollandus, aki hatezer példányban adta ki „Trianon drámája” című művét A pütkösi ünnepek alatt Péccsett tartózkodott Abbing N. Gellért, az ismert magyarbarát holland postaiszázgató. Abbing, aki kitűnően megtanult magyarul és egy évtized óta buzgó revíziós propagandát fejt ki nemcsak Hollandiában, hanem Angliában is, „Trianon drámája” címmel saját költségén hatezer példányban holland nyelven írt könyvet adott ki. Abbingot minap este vendégül látták a pécsi postaiszázgatókkal, akiknek nevében Rutényi Árpád postaiszázgató mondott lelkes pohárköszöntőt holland nyelven.

Abbing erre magyarnyelvű revíziós beszéddel válaszolt.

Mindenesetre érdekes, hogy a távoli Hollandia fia, ily mélyen átérzi a magyarokat ért nagy igazságtalanságot s szerencsétlenséget...

A magyar színész rendeltetése. Az Országos Színművészeti Akadémia szerdán tartotta évszázó ünnepélyét, amelyen hét végzett növendék és az egyéves filmtanfolyam hét növendéke kapott diplomát. Az ünnepségen Odry Árpád igazgató intézett beszédet a távozó növendékekhez. Beszéde során hangoztatta az Akadémia nevelő hivatását s azt, hogy a most végzetteket, akik akarásban, tudásvágyban és színészi fegyelem tekintetében kiválóan megállották helyüket, bátran és bizalommal bocsátja útjukra. Rámutatott a színész egyéniségének fontosságára, majd így folytatta: — A költő küldetése felkutatni, felzavarni és végül megtisztítani a lelket. De a színdarab a papíron meghal s a színész alkotóereje az, ami feltámasztja. Idézzük fel a közönségben a nagy lelki feszültséget igaz meggyőződéssel és tiszta eszközökkel s lelkük fiatal gazdagságát sohase rendeljék alá olcsó szemfényvesztésnek. A magyar színésznek kettős rendeltetése van: a művészet és a nemzeti szellem védelme. A mai harcban csak erős nemzeti érzéssel védhetjük meg magunkat, amelynek legerősebb fegyvere — anyanyelvünk. Ez az egyetlen láncszem, amely az elszakított testvéreinkkel összefűz.

„Adok neked csontfogot, adj helyette vasfogat.” A falusi gyermek, mikor kihull az első foga, háta mögé hajítja és segélyesül hívja az egeret, mondván, hogy: „adok neked csontfogot, adj helyette vasfogat”. Így teszi a magyar gyermek s érdekes rokonsága a népszokásoknak, hogy így tesznek és így képzelik el a dolgot egymástól távol élő népek gyermekei is. Valami ősi hagyomány sugallhatja a kicsinyeknek, hogy az egér pártfogására szorulnak, ha azt akarják, hogy jó foguk nőjön a haszontalanná vált régi helyett. Ez emberiség az ősembertől a civilizált emberig a babonában kereste az orvoslást a test fájdalmaira. Ezeknek az ősi eredetű babonáknak végtelenül érdekes sorát hallottuk

ma az Országos Közegészségi Egyesület népszerű előadóestjén Oravec Pál dr főorvostól, ki a fogorvoslás rövid történetét mondotta el, képet adván babonákon, téves hiedelmeken és kuruzsláson át a mai napig való fejlődéséről. Az ember el sem hinné, hogy a nagy görög bölcsék is azt gondolták valaha, hogy a férfinak több foga van, mint a nőnek, egy régi római író pedig azt írja egyik hősről, hogy három sor foga volt. A túl korai fogzást általában a koravénülés jelének tekintették: annak is nagy jelentőséget tulajdonítottak, ha a csecsemő foggal jött a világra. Az ilyeneknek a rómaiak a „dentatus” melléknevet adták, a magyarok táltosoknak nevezték, akik babonázni tudnak. XIV. Lajos francia és II. Lajos magyar királyról jegyzi fel a történelem, hogy voltak fogaik már születésükkor. A foghúzás egyike a legrégebb beavatkozásoknak. Az ókori foghúzófogók csak a legdurvább beavatkozásra alkalmasak. A budapesti Nemzeti Múzeumban is van egy ily fogó bronzból, melyet régi római tábor helyén találtak hazánkban. Hogy a kihúzandó lyukas fog a fogóban el ne törjön, a lyukat húzás előtt betömtek ólommal (plumbum, innen a plomb elnevezés). A foghiány pótlására úgynevezett fogtechnikai munkákat végeztek már a fáraók korában, a zsidóknál, s legszebbeket az etruszoknál a legrégebb korokban. A porcellán fogakat — szinte mai formájukban — Fenzl Párizsban élő olasz fogorvos találta fel s ő volt az első, ki a hamis fogsort aranylemezzel rögzített egyes porcellánfogakból állította elő. A porcellánfog valódi értelemben vett elterjedése a kaucsuk feltalálásával kezdődik. 1914-ben a világ műfogyárai már 121 millió porcellánfogot hoztak forgalomba. A magyarországi viszonyok a fogorvoslás terén teljesen hasonlóak voltak 1800-ig Európa többi országaihoz. 1802-ben telepedett le Pest-Budán az első fogorvos.

A magyar nemzet életereje és fejlődése a magyarországi népszámlálás adataiban.

Az utolsó népszámlálás idején Magyarországon 1000 férfira 1062 nő esett, ma 1045. 1920-ban 1,532.000 gyermek volt 10 éven alul, most pedig 1,780.000.

Tíz évvel ezelőtt 664.000 5 évnél fiatalabb gyermek volt, most pedig 882.000.

Húsz éve ugyanezen a területen 971.000 gyermeket számoltak meg. És míg tíz évvel ezelőtt 10—14 éves gyermek volt 915.000, most csak 614.000-et talált a népszámlálás, tehát 300.000-el kevesebbet, mert most ebbe a korcsoportba kerültek a háborús évek szülöttei. A legmagasabb életkorban megint nagyobb szaporodási arányokat látunk.

70 éven felül 1920-ban 238.000 ember volt, most pedig már 319.000. A szaporodás tehát majdnem 34 százalékos volt.

A családi állapot szerint való megoszlás azt az örömdetes eredményt hozta, hogy a házások száma és aránya erősen emelkedett a népességben. A házias férfiak száma 16.6 százalékkal, a férjes nők 14 százalékkal lett nagyobb, holott az egész népesség csak 8.8 százalékkal növekedett. Az összes népességből volt 3,740.000 nő és férjes, kb. egyenlő számban férfi és nő, özvegy férfi 126.000, özvegy nő 476.000, elvált férfi 19.000, elvált nő 38.000, a többi nőtlen és hajadon.

A férfiaknál, a 30 és 40 év közöttieknél, a nőknél pedig a 20—40 év közöttieknél meglepően nagy a házaselem növekedése.

Az elváltak száma az utolsó 10 év alatt megkétszereződött.

Az 1920. évi népszámlálás Magyarországon a magyarság arányát 89,6 százalékban állapította meg, tehát a lakosságnak alig több mint 10 százaléka volt csak más nyelvű. Az 1930-as népszámlálás szerint a magyarság aránya már 92,1 százalék a mai területen.

A magyar népszámlálások mindig az anyanyelvet kérdezik, azzal a magyarázattal, hogy az anyanyelv az a nyelv, amelyet ki-ki legjobban és legszívesebben beszél és amelyet magáénak vall. Magukra a megszámlálандókra van tehát bízva, hogy minden befolyástól mentesen azt a nyelvet vallják be, amelyet magukénak tartanak.

Az egyes nem magyar nemzetiségek számát a következőkben állapította meg a népszámlálás: német volt 479.000, szlovák 105.000, román 16.000, horvát 28.000, szerb 7000, bunyevác-sokác 21.000, délszláv tehát összesen 56.000. Ezzel szemben a magyarság száma kerekén 8 millió.

A magyarság az utolsó 10 év alatt 845.000-rel szaporodott, a nemzetiségek valamennyien fogytak.

Aránylag legnagyobb volt a fogyás a szerbeknél, akiknek száma 17.000-ről csökkent 7000-re. Tudvalevő, hogy a románok és szerbek közül sokan optáltak és kivándoroltak az új államokba. Abszolút számban legnagyobb a fogyás a németeknél, ami természetes is, mert a legnagyobb számmal vannak.

Tíz év előtt még 258.000 ember volt olyan, aki nem tudott magyarul, ma ez a szám 177.000-re csökkent.

Ez a szám kerekén 2 százaléknak felel meg az egész népességhez viszonyítva.

A népesség vallási megoszlása tekintetében természetesen nem lehetnek ilyen nagy változások. A népszámlálás által megállapított felekezeti megoszlás a következő: a római katolikusok száma 5,340.000, a görög katolikusoké 201.000, a reformátusoké 1,813.000, az ágostai evangélikusoké 534.000, a görög keletieké 40.000, végül az izraelitáké 445.000. A többi vallásfelekezetek hívőinek száma egészen jelentéktelen. 1920 óta aránylag legjobban növekedett a görög katolikusok száma: 15 százalékkal, a római katolikusoké 10 százalékkal. A reformátusok növekedésének aránya már csak 8,5 százalék, az ágostaiaké pedig csupán 7 százalék. Ellenben erősen, 22 százalékkal megfogyott a görög keletiek száma a szerbek és románok kiköltözése folytán. Viszonylagosan kisebb, de számban jóval nagyobb az izraeliták megfogyatkozása, akiknek száma 474.000-ről 445.000-e, tehát 29.000-rel csökkent. Magában Budapesten 215.000-ről 204.000-re, tehát 11.000-rel fogyott a zsidóság.

A műveltség legelemibb fokmérője, az irni-olvasni tudás tekintetében a helyzet az, hogy míg 1920-ban a hat éven felüli népességből 84,8 százalék volt az irni-olvasni tudók aránya, most már 90,4 százalék.

Míg 1920-ban a 6 éven felüli lakosságból még 1,093.000 volt írástudatlan, tíz év múlva már csak 735.000.

De nemcsak az általános műveltség, hanem az iskolázottság és a magasabb műveltség terén is nagy haladás mutatkozott ebben az évtizedben.

A középiskolát végzettek száma 210.000-ről, 275.000-re, a főiskolát végzetteké 73.000-ről 85.000-re emelkedett.

Tíz év előtt 640.000 négy középiskolát végzett ember volt Magyarországon, 1930-ban már 826.000. Az iskolavégzettség terjedése, nemcsak a középiskolai, de az elemi iskolai végzettségé is, azzal a következménnyel jár, hogy a választók száma is rohamosan növekszik, minthogy a magyar választójog bizonyos korhatáron felül az elemi iskola 4, illetőleg 6 osztályának elvégzéséhez van kötve.

Amikor a róka fogja meg a kutyát.

Pünkösöd vasárnapján volt a tenyészállatvásár telepén az országos és nemzetközi kutyakiállítás, amelyen mintegy háromszáz kiállító vonult fel. A laikus nem is hiszi, hány fajta kutyát tartanak számon a szakértők. A látszólag egyforma fajtájú állatok között óriási különbségek vannak — mondják ők — de ember legyen a talpán, aki a kutyák jellegzetességeit pontosan fel tudja ismerni.

A kutyakiállítással kapcsolatban versenyeket bonyolítottak le a tenyészállatvásár telepén. A versenyző kutyák tulajdonosai boldogan állapíthatták meg mindjárt a verseny kezdetén, hogy minden kutya feltétlenül nyerni fog, mert legalább háromszor annyi díjat tűzött ki a rendezőség, mint ahány jelentkező akadt. A kutyák helyett gazdáik drukkolnak.

A versenyzők szorgalmasan ugatnak és türelmetlenül rángatják pórázukat. A zsűri gondosan szemügyre veszi a jelentkezőket. Lemérik az állatok hosszúságát, karcsúságát, jegyeznek, bólogatnak és titokzatos műszavakat váltanak egymással. — Ez a kutyaszépségverseny.

*

A közönség eléggé változatos. Elegáns hölgyek és urak között egyszerű munkásemberek is helyet foglalnak. Az adatok bemondásánál hiteles okmányokkal bizonyítják a jelölt családjának a tisztaságát. Ügylátszik, a mult a kutyáknál még fontosabb, mint az embereké.

A térség egyik sarkában hatalmas ketrecek állítottak fel; ebben zajlik le a patkányfogóverseny. A ketrecre beeresztenek egy patkányt, amely azonnal a felhalmozott szalma közé bújik. Azután beeresztik a kutyát, az neki-megy a szalmának és hosszabb-rövidebb időn belül kitékeri a visító patkány nyakát. A nézők izgulnak, mint valami bikaviadalon. Előfordul az is, hogy a kutya sehogy sem akarja megkeresni a patkányt. Ilyenkor valósággal az orra elé piszkálják az áldozatot.

Rendőrkutya-verseny következik. A szépen fejlett arányos termetű német juhászkutyák gyönyörűen mászszák meg a magas palánkot. Szalmabábukat rohannak meg dühös ugatással, de ha kell, halálos csöndben vetik rá magukat a tettesre. Nem lenne kellemes dolog, betörőnek lenni rendőrkutya által őrzött házban. Nagy sikere van a kispesti rendőrség speciálisan képzett kutyáinak. A kutyák szabályszerűen nyomoznak és halk parancsszóra, vagy fülttyre bámulatos pontossággal végzik sokszor bonyolult mutatványaikát.

A vadászkutyák fegyvelmezetségi bemutatóján nagy az izgalom. A kutyák nagyrésztét megzavarja a szokatlan környezet, a dühösen csaholó többi kutya és gazdáik nagy bosszúságára nem mindig engedelmessé válnak a parancsnak.

*

Legnagyobb az érdeklődés a műkotorék-verseny-nél. Két rókát eresztenek be felváltva a rókalyukba. Hol a róka fogja meg a kutyát, hol a kutya a rókát. A rendezőség is izgul, mert félti a rókák életét. Viszont a kutyatulajdonosok is drukkolnak kedvenceikért, mert megtörténhet, hogy az utolsó pillanatban szabadítják ki a kutyát a róka fogai közül. Közben a róka váratlanul megugrik és vadul rohanni kezd a szabadtérség felé. Az egyik kutya utánaszalad, de hamarosan abbahagyja az üldözést és vérző testtel baktat vissza. Másodiknak egy kis foxterriert eresztenek el. Néhány pillanat alatt megfogja a vörösbundást. Pokolian ügyes ez a kis kutya. Ladynek hívják és mindössze három kiló hetven deka. A tulajdonosa váci ember, Party István bácsi.

Szeretettel simogatja kis kutyáját, amely okosan néz fel rá. Az egyik úr megkérdezi:

— Mennyiért adná el a kutyát bácsi?

— Ezt a kutyát? — mondja méltatlankodva, István bácsi. Ezt én soha... Ebből élek. Negyvenhét rókát fogott a télen.

A hagyma termesztése.

Legjobban elterjedt és ajánlható fajta a makói, mely kemény, igen tartós, gömbölyű, szalmasárga színű. Frissen trágyázott növény után, pl káposzta, zöldpaprika után a következő évben jól díszlik. Termesztésének három módja ismeretes, ú. m.: Magvetés márciusban állandó helyre. Magzsükséglet 5—6 kg, sortávolság 25 cm, vetési mélység 1 cm. Kikelési idő 14—16 nap. Gondozása 3—4 sekély kapálás. A két első kapáláskor egyik 10—12 cm távolságra. Érik és felszedhető július végén vagy augusztus elején. Ekkor napon jól kiszáritják. Terem egy kat. holdon 30—40 mázsá. Szabadföldi palántaágyban: sűrűn elvetik a magját áprilisban. Ha 1 kat. holdon akarunk duggató hagymát termeszteni, akkor 50—60 kg mag kell erre a célra. A magvetés állandóan gyommentesen tartandó. Az apró, kemény duggató hagyma legjobb mogoró nagyságban, augusztusban felszedhető, terem 25—30 métermázsá kat. holdanként. Alapos szárítás után eltartandó a következő tavaszig. A duggató hagymát márciusban 25 cm sor és 15 cm növénytávolságra kiduggatjuk. Szükséglet kat. holdanként 100—120 kg. Kapálás sekélyen, 3—4 ízben szükséges. Megérik és felszedhető július végén, augusztus elején. Teljesen kiszárlás után terem 80—100 mázsát holdanként. A harmadik természetési módja az, hogy a magot márciusban langyos ágyba vetjük üvegablak alá. Magzsükséglet 1 kat. holdra való palánta neveléséhez 1—1,3 kg. A galambtoll vastagságú palántákat gyökerei és levelei visszacsipése után május elején kiültetjük 25×15 cm térállásra. Eleinte legalább 2—3 ízben öntözni kell, kapálása 4—5 ízben történik. Augusztusban érik, felszedik és a napon szárítják. Teremhet 100—120 mázsát 1 kat. holdon. A téli vagy az áttelelő hagymának magját júliusban vetik, szeptemberben palántálgatják a jelzett módon. Szedhető áprilisban.

A kukorica ápolása.

A kukorica ápolási munkálatai között legfontosabb a kapálás. Itt követnek el a gazdák legtöbb hibát és mulasztást. Gyenge, kevés hozamú kukoricaterméseiknek ez a legfőbb oka. Számítalan jól kezelt gazdaságban látjuk, hogy a helyes ápolási munkálatokkal, főleg az okserűen végrehajtott kapálással, a kukoricából még a mi időjárási viszonyaink mellett is, igen tekintélyes hasznot teremthetünk.

A 8—10 q-ás m. holdankénti terméseredmények nem kielégítőek, ezt helyes fajta megválasztással és tökéletes ápolással igen könnyen megszerezhetjük. Sajnos, kiszagdainknál e téren alig észlelhetünk némi haladást. Még ma is elkorcsosodott, kevés hozamot adó fajtákat természetnek s azokat is tökéletlenül művelik.

A kapálás a kukorica vetési módjához igazodik. Ha a kukoricát kapával rendszertelenül kijelölt és kivágott fészkekbe ültettük, akkor csak kézikapálásról lehet szó. Ha azonban a kukoricát vetőgéppel vetettük, vagy sorhúzóval megjelölt fészkekbe ültetjük, akkor a kapálási munkálatok nehezebb részét lókapával vagy kézi Planet-kapával végezhetjük, ami a kapálási munkálatokat lényegesen megkönnyíti és olcsóbbá teszi.

A szabálytalan elhelyezésű fészkekbe ültetett kukorica ápolási munkálatai nagy általánosságban kiszagdainknál a következőkből állanak:

Kikelés után a kukoricát megkapálják, mikor 40—50 cm magasra nőtt, jóerősen feltöltik.

Emellett az ősdi művelési mód mellett nagy hozamra természetesen nem számíthatunk.

Egy lépés volna a haladás felé, ha elhagynánk a kukorica töltögetését és helyette kétszer sekélyen megkapálnánk, vagyis így a kukorica 3 kapálást kapna. Ma már nem lehet vitatkozni azon, hogy a töltögetés vagy a síma művelés jobb-e a kukoricánál, mert azt már számtalan kísérlet eldöntötte. A feltöltött kukorica igen sokat szenved a szárazságtól, mert nagyobb lesz a talaj felülete, több helyen érintkezik a széllal és levegővel, emellett a kukorica a feltöltött talajrézbe hatmatgyökeket bocsajt, ahol ezek nem képesek elegendő nedvesítéshez jutni, száraz időjárás esetén a növény silylődni fog. Az az érv, melyet a töltögetés mellett még felhoznak, hogy t. i. szélöntés ellen kell azt elvégezni, szintén nem állja meg a helyét, mert az ellen a töltögetés nem segít s ha a kukorica szára nincs átrágra a kukoricamoly kukacai által, a simán művelt kukoricát sem fogja a szél kidönteni.

A szabályosan sorba, vagy fészkekbe vetett kukoricánál a kapálási munkálatokat a következőképp végezzük:

Ha a kelés után a talaj nincs túlságosan össze-tömödve és kigyomosodva, az első kapálást lókapával vagy Planet-tel (kézi tologató kapa) végezhetjük és pedig 8—12 cm mélyen. Esetleg szükség szerint a sorok mentén, vagy a töveknél kézikapával porhanyíthatjuk meg a földet. Négyzetes ültetésnél, ha a föld alakja megengedi, a lókapát keresztbe és hosszába járaltjuk.

Tekintsük főszabálynak, hogy a kukoricát egyszer feltétlenül kézzel kapáljuk meg. Leghelyesebb ezt az egyezéssel összekapcsolni. A többi kapálás már kizáróan fogatos erővel, vagy Planet-tel történhet.

Az első kapálást végezhetjük a legmélyebbre, a többi kapálást sekélyen végezzük, mert a kukorica bojtos hatmatgyökerei nem annyira lefelé, mint inkább vízszintes irányban ágaznak s a mély kapálással a gyökereket megsértjük, ami a kukoricát fejlődésében visszaveti.

Ismételtem tehát: az első kapálás történhet a legmélyebben, ez se túlságos mélyen (8—12 cm), a többi kapálások ennél sekélyebbek legyenek.

A kapálás megismétlését nem lehet számszerint előírni, mert az mindig az időjáráshoz, a talajállapothoz és a kigyomosodás mérvéhez igazodik.

Valahányszor a talaj összetömödik, vagy gázosodni kezd, azonnal járassuk meg a kukoricatáblát lókapával. Ezt, különösen a talajt összesúlykoló záporosók után mindig meg kell ismétlni, amíg csak a lófogattal a kukorica között akadály nélkül járhatunk.

A közmondás azt tartja, hogy „a kapa növeli a dohányt.“ Ez nemcsak a dohányra áll, hanem bármely más kapásnövényre, így elsősorban a kukoricára is.

Azért célszerű a kukoricát szabályosan, egyenes sorokba vetni, vagy ültetni, hogy a szaporítlan, nagy munkaerőt igénylő, tehát drága kézikapálást a szaporább és sokkal olcsóbb fogatoskapával helyettesítsük.

Végül e helyen még egy igen fontos dologra kell felhívunk t. olvasóink figyelmét. Száraz időjárás esetén a gyomok sem fejlődnek erőteljesebben, azért sok gazda azt hiszi, hogy ilyenkor nem kell kapálni. Ne felejtjük el, hogy a kapálásnak csak egyik célja a gyomirtás, nem kevésbé fontos célja emellett azonban a talaj vízkészletének megőrzése a talaj állandó porhanyón tartása

által. Száraz időjáráskor a talaj porhanyósan tartására nagy gondot fordítsunk.

A kukorica második fontos ápolási munkája az: egyezés. Ezt akkor végezzük, mikor a kukorica 4—5 levélben van. Nem szabad sietni az egyezéssel, ha valamilyen féregkárra (pajor, drótféreg stb.) van kilátás. Az egyezést kézzel végezzük, vagyis kézi kapálással kötjük össze. A felesleges kukorica töveket kézzel tépjük ki gyökerestül, de nem felfelé, hanem oldalt húzva, hogy a meghagyott tőt meg ne sértsük.

Ha a kukoricát sorvetőgéppel vetettük, akkora sorokat a kívánt növénytavolságra kiritkítjuk részben kapával, a meghagyandó tőhöz közelebbieket pedig kézzel. Ha a munkát gyakorlatlan egyének végzik, célszerű a sorbani növénytavolságnak megfelelő hosszúságú pálcikát adni a munkásoknak, hogy azzal mérjék le a meghagyandó növénytavolságot.

Ha a kukoricát fészekbe ültettük, akkor egy fészekben mindig csak egy tő hagyandó meg, mert a mi viszonyaink mellett így terem a kukorica legjobban.

Némely fajta kukoricának az a tulajdonsága, hogy midőn 50—60 cm magas, oldalhajításokat bocsát. Ilyenkor a kukoricát fattyazni kell, úgyhogy a tövet megfogjuk és a hajításokat jó mélyen és oldalvást húzva szakítjuk le a kukorica tövéből. A fattyazással ne késlekedjünk, mert a fattyúhajítások a termőtől elöl elszívják a táplálékot és nedvességet, tehát a termést csökkentik.

Ha már lókapával, vagy kézikapával nem mehetünk a kukorica közé s egyes veszélyesebb gyomok jelentkezének, ezeket gyomláltsassuk ki, nehogy magot hozzanak s így a talajt elgazosítsák.

Ez gyors és szopora munka, számbajövő költséget nem okoz.

Az érés gyorsítására egyes helyeken szokásban van a „lezáslózás“, vagyis a kukoricaszár levágása a cső felett. Ennek későn érő (lófogú) fajtáknál van jelentősége.

Ennél a munkánál ügyelni kell az időpont helyes megválasztására. Ha akkor zászlózunk, mikor a kukorica szemek még tejesek, akkor ezek nem bírnak kifejlődni és aszottak, összezsugorodottak lesznek. Ilyenkor tehát a zászlózással ártunk.

A lezáslózást akkor kell végezni, mikor a szemek már a sárgeérésben vannak, vagyis mikor már nem tejesek, ilyenkor a növény a szerves anyagok képzését már befejezte. A címer levágásával a nedvkeringést a cső felé szorítjuk, ami az érés befejezését sietteti.

A címet a cső felett egy jó arasznyira vágjuk el.

Az egyiptomi menekülés.

Irta: Lagerlöf Selma.

Távol napkelet sivatagján élt sok-sok év előtt egy rendkívül öreg, hihetetlenül magas pálma. Akik átvonultak a sivatagon, megálltak alatta és szemügyre vették, mert magasabb volt minden más pálmánál, sőt azt szokták róla mondani, hogy bizonyára magasabbra fog nőni a piramisoknál s az obeliszkeknél is.

Állt a pálma nagy magányosságban s ahogy egy napon elnézett a sivatag fölött, látott valamit, ami annyira meglepte, hogy csodálkozásában ide-oda ringatta hatalmas lombkoronáját karcsú törzsén. A sivatag széle felől két magányos vándor közeledett. Még nagyon-nagyon messzejártak, valósággal hangyáknak látszottak, de bizonyos, hogy két ember volt. Két idegenje a sivatagnak — a pálma ismerte a sivatag népét —, egy férfi és egy asszony. Az asszony számon ült, a férfi mellette balagott. Nem volt sem vezetőjük, se sátruk, se teherhordó állatjuk, se vizes tömlőjük.

— No, — mondta a pálma magában, — ezek ketten meghalni jöttek ide.

A pálma gyorsan szerzetét tekintett.

— Csodálom, — folytatta, hogy még nincsenek itt prédájukért az oroszlánok. Nem mozdul egyik sem. Sivatagi rablót sem látok, de majd jönnek.

— Hétszeres halál vár rájuk, — tűnődött a pálma, — Oroszlán szétmarczangolja, kígyó halálra csipi, szomjúság elepeszti, homokvihár eltemeti, rabló megöli, nap-sugár elégeti, félelem elemészti szegényeket.

Megpróbált másra gondolni. Ennek a két embernek sorsa elszomorította.

De körötte, a szétterülő egész sivatagban nem akadt semmi, amit már évezredek óta ne ismert és figyelt volna. Semmi sem érdekeltte. Újból a két vándorra kellett gondolnia.

A viharra és szárazságra! — szölt s az élet két nagy ellenségét emlegette — mit hord a karján ez az asszony? Azt hiszem ezek a tébolyodottak kis gyermeket is visznek magukkal.

A pálma, mint az öregek rendszeren, távollátó volt, s valóban jól látott a messzeségbe. Az asszony karján egy gyermek ült, fejét anyja vállára hajtotta és aludt.

— A kicsikének nincs is elegendő ruhája, — folytatta a pálma. — Látom, anyja rongyaiban van takarva. Szerencsétlen asszony, nagy sietve ragadhatta ki a bölcsőből s rohant vele tova. Most már értem. Ezek az emberek menekülők.

— De mindazonáltal bolondok. Hacsak angyal nem oltalmazza őket, jobb lett volna ellenségeiktől minden rosszat eltűnőniük, semhogy a sivatagba vonuljanak.

Képzelem, mi történhetett velük. A férfi munkája mellett volt, a gyermek aludt a bölcsőben, az asszony elment vízért. Alig tett az ajtóból két lépést, látta, hogy ellenség tör hajléka felé. Visszarohant a házba, karjába kapta gyermekét, odakialtott urának, hogy kövesse, aztán elmenekültek. Egész napon át bujdoskoltak, bizonyára nem nyugodtak egy pillanatra sem. Igen, így történhetett; s én mégis azt mondom: hacsak angyal nem oltalmazza őket...

— Annyira meg vannak rémülve, hogy fáradságot s más testi fájdalmat nem is éreznek; de látom, hogy a szomj-halál már csillog a szemükben. Ismerem a szomjúhozók ábrázatát.

A szomjúságra gondolván, görcsös rángás lepte meg a pálma karcsú törzsét s hosszú leveleinek tömérdek apró vége felkunkorodott, mintha tűz pörkölte volna meg.

— Ha ember volnék, sohasem merném a sivatagot felkeresni. Nagyon bátor lény az, aki ide beteszi a lábát, holott nincsenek gyökerei, melyek lehatolhatnak a soha el nem apadó vizerekhez. Még pálmákra is veszedelmes itt az élet. Olyan pálmára is, minő magam vagyok.

Ha tanácsot adhatnék nekik, arra kérném őket, forduljanak vissza. Ellenségeik sem lehetnek velük kegyetlenebbek, mint a sivatag. Talán abban bizakodnak, hogy a sivatagban könnyű az élet. Én tudom legjobban, hogy néha magamnak is nehéz életben maradnom. Emlékszem, ifjúságom idején egyszer a szélvihar valóságos homokhegygel borított el. Közel voltam a megfulladáshoz. Ha egyáltalán meghalhattam volna, ez lett volna utolsó óram.

A pálma folytatta hangos gondolkodását. Szokása már ez az öreg remetéknek.

— Hallom, hogy csodásan dallamos bűgás fut keresztül lombjaim koronáján. Minden levellem szárnyat öltve zeng. Nem is tudom, mit érzek ezeknek a szegény vándoroknak látásán. Az a szomorú asszony olyan szép. Emlékeztet életem legcsodálatosabb eseményére.

S mialatt az öregfa levelei halk melódiákat zizegtek, a pálma arra a nagyon régi időre gondolt, mikor két tündöklő hirű emberilény volt az oázis vendége: Sába királynője s vele a bölcs Salamon. A szép királyné hazafelé tartott országába, a király egy darabig elkísérte s itt búcsúztak el egymástól.

— Ennek az óráknak emlékére, — szólt a királynő — datolyamagot ültetek a földbe s azt akarom, hogy pálma nőjön belőle, amely erősödve, éljen mindaddig, míg nem király támad Judéában, aki nagyobb Salamonnál.

Ezeket mondván, elültette a magot s megöntözte szép szeme könnyeivel.

— Miért, hogy épp ma gondolok erre? — kérdezte a pálma önmagát. — Oly szép-e ez az asszony itt, hogy arra a legfőbbesébb királynőre emlékeztet, akinek szavára növekedtem s éltem a mai napig?

— Levelein zúgása egyre erősebb s olyan fájdalmas, akár valami halottal ének. Mintha csak azt jósolná, hogy valaki nemsokára megvált az élettől. Jó tudnom, hogy az én nem leszek; én nem halhatok meg.

A pálma szentül hitte, hogy levelein halálos sutogása a két vándort illeti. Ők maguk is bizonyára hitték, hogy haláluk közel van. Ez látszott arcvonásaikból, midőn elhaladtak az utat szegélyező teve-csontvázak egyike mellett. Ez látszott tekintetükön, melyet a tavaszálló keselyűk után küldtek. Másképp nem is lehetett. El voltak veszve....

A vándorok most észrevették a pálmát, meg az oázist s meggyorsították lépteiket, hogy vizet találjanak. De ahogy az oázisba értek, összerogytak kétségbeesésükben. A forrás ugyanis kiszáradt. Az eltikkadt asszony letette gyermekét a földre, s maga sírva a forrás szélére ült. A férfi melléje dőlt, végigfeküdt a földön s mindkét öklével verte a szárazságtól megrepedt göröngyöt. A pálma hallotta, amint egymásközt arról beszéltek, hogy meg kell halniok.

Azt is hallotta beszédükből, hogy Heródes király az összes két és három év közötti csecsemőket leölette, félelemből, hogy köztük van a zsidók várva-várt, nagy, újszülött királya.

— Egyre zokogóbb leveleim zúgása, — gondolta a pálma. — Ezeknek a szegény menekülőknél nemsokára út végső órájuk.

Megértette azt is, hogy a két vándor rettegve fél a sivatag veszedelmeitől. A férfi azt mondta, hogy jobb lett volna menekülés helyett megküzdeni a katonákkal. Haláluk könnyebb lett volna.

— Isten segít majd rajtunk — válaszolt az asszony.

— Egyedül vagyunk ragadozók és kígyók tanyáján. Nincs ételünk, italunk. Hogyan segítene Isten? — mondta a férfi, s kétségbeesésében megtépve ruháját, a földre szorította arcát. Nem volt már reménye, mint az olyan embernek, ki halálos sebet hord szívében.

Az asszony mereven ült helyén, kezei a térdén összekulcsolta. Tekintete, mely a pusztaságba szállt, határtalan vigasztalanságról beszélt.

A pálma észrevette, hogy leveleinek fájdalmas sutogása mind erősebbre válik. Az asszony is meghallhatta, mert szeméit a pálma koronájára emelte. Ugyanekkor önkénytelenül kitarja karját.

— Oh, datolya! datolya! — kiáltott.

Akkora vágy reszketett hangjában, hogy maga az öreg pálma is óhajtotta, bár ne volna törzse magasabb, mint a túszerőzsa bokra s gyümölcse oly könnyen elérhető, mint a galagonya. Jól tudta, hogy koronája tele van datolyával, de miképp érjen ember oly szédítő magasságba?

A férfi már előbb látta, minő elérhetetlen magasságban csüng a pompás gyümölcs. Fejét fel sem emelte, csak arra kérte az asszonyt, ne vágyakozzék lehetetlenekre.

De a gyermek, ki addig ide-oda tipegett, hantokkal s fűszálakkal játszadozott, hallotta anyja kiáltását.

Az apróság nem tudta elgondolni, hogy anyja ne kapna meg bármit, amit kíván. Mihelyt datolyáról volt szó, kezdte a fát vizsgálni. Gondolkodott, tépelődött, miképp lehetne a datolyához férni. Aranyos fűrtjei alatt szinte összeráncolódott tiszta homloka. Végre nevetés futott át arcán. Megtalálta a módját. Odament a pálmához, kicsiny kezével megsimogatta törzsét s édes gyermekhangon így szólt:

— Pálma, hajolj meg! Pálma, hajolj meg!

És íme, mi történt? A pálmalevelek felzúgtak, mintha orkán vágott volna közéjük s a pálma hosszú derekán rémes borzalom futott végig. A pálma érezte, hogy a kisgyerekek hatalma van fölötte. Lehetetlen volt a parancsnak ellenszegülnie.

Szakasztott úgy, ahogy emberek szoktak meghajolni uralkodók előtt, meghajította hosszú törzsét a kis ember előtt. Hatalmas ívben közeledett a földhöz s végezetül oly mélyen megdőlt, hogy nagy koronájának reszkető levelei a sivatag homokját söpörték.

A gyermek nem ijedt meg, nem is csodálkozott, hanem örömkialtások közt szedte le az öreg pálma friss, dús gyümölcseit.

Ahogy teleszedte magát s a fa még mindig a földön hevert, ismét egész közel lépett hozzá, becézgette s végtelenül gyengéd hangon így szólt:

— Pálma kelj fel! Pálma, kelj fel!

S a hatalmas fa szóllanul, tisztelettel feszítette meg hejlékony törzsét. Levelei úgy zengedeztek, akár a hárfa.

— Most már tudom, kit illet a halál melódiája — mondta magában az öreg pálma, mikor ismét egyenesen állt. — Ezek közül az emberek közül egyiket sem.

A férfi és az asszony pedig térdreborultak és dicsérték Istent.

— Láttad szorongásunkat s elvetted aggodalmunkat. Te vagy az erős, ki meghajlítod a pálma törzsét, mint a gyöngye nádat. Mely ellenségtől rettegünk, ha a te hatalmad oltalmaz minket!

Mikor nemsokára karaván vonult át a sivatagon, az utasok látták, hogy a nagy pálmának levélkoronája fákora vált.

— Mikép történhetett ez? — csodálkozott egyik vándor. — Ennek a pálmának nem szabad meghalnia, amíg királyt nem lát, aki nagyobb, mint bölcs Salamon.

— Talán már látott is — válaszolt egy másik sivatagjáró.

Szerkesztői üzenetek.

R. E. Debrecen. Levelét elintézés végett átadtuk a Fogházmisszió titkárságának. Továbbiról értesítést fog kapni.

Olvasóinkat kérjük, hogy ügyes-bajos dolgaikat (kegyelem, szabadság stb.) érdekében írt leveleiket, a *Központi Fogház-Misszió Titkárságához* (Budapest V., Markó utca 16.) intézzék.

Felelős szerkesztő és kiadó:

N. GÖLLNER MÁRIA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYSÉGE

Budapest, V., Markó utca 16., földszint 74. sz.